

Nummer : 2003/72
Datum : 25 september 2003
Aan : Tweede Kamer fractie GroenLinks

Economische effecten tegenbegroting GroenLinks 2004

1 Inleiding

Het CPB heeft op verzoek van GroenLinks de economische effecten van een aantal wijzigingsvoorstellen voor de begroting 2004 gezien. Uitgangspunt vormen de kabinetsvoorstellen in de Miljoenennota 2004, zoals ze door het CPB in de MEV 2004 zijn verwerkt. Het voorgenomen beleid in de begroting 2004 behelst niet alleen de voorstellen uit het Hoofdlijnenakkoord, maar ook het aanvullende pakket uit augustus 2003, alsmede de voorstellen van het kabinet Balkenende I (Strategisch Akkoord en aanvullend beleid).¹ Wijzigingsvoorstellen in de tegenbegroting worden afgezet tegen het huidige voorgenomen beleid; terugdraaien van een ombuiging van het kabinet betekent daarom een intensivering.

2 Wijzigingsvoorstellen van GroenLinks

De wijzigingsvoorstellen van GroenLinks impliceren ten eerste uitgavenintensiveringen ad 6,4 mld euro. Hiertegenover staat 1,8 mld euro aan uitgavenbeperkingen. Ook in de sfeer van de collectieve lasten wordt een aantal wijzigingen voorgesteld. De totale wijziging in belasting- en premieopbrengsten komt ex ante neer op een lastenverzwaring van 0,2 mld euro. Bij gegeven premies voor de sociale verzekeringen komen alle voorstellen alsmede de doorwerkingseffecten tot uiting in het EMU-saldo.

¹ Tabel 1.6 in de MEV 2004 biedt een cumulatief overzicht van het voorgenomen beleid.

Tabel 2.1 Budgettaire afwijkingen t.o.v. Miljoenennota, 2004

	mld euro	% BBP
EMU-saldo MEV		– 2,4
Effect voorstellen GL (+ = EMU-saldo verbeterend):		
Ombuigingen	1,8	
Intensiveringen	– 6,4	
Lasten	0,2	
Ex ante effect op EMU-saldo	– 4,4	
Inverdieneffecten	1,4	
Ex post effect op EMU-saldo	– 3,0	– 0,6
EMU-saldo GL (MEV plus voorstellen)		– 3,0

In de Macro Economische Verkenning, waarin de kabinetsvoorstellen uit de Miljoenennota zijn verwerkt is een EMU-saldo van – 2,4% van het BBP gerapporteerd voor 2004. De bovenstaande voorstellen betekenen een verslechtering van dit saldo met 0,6%, zodat het EMU-saldo afgerond inclusief de GroenLinks-plannen op – 3,0% BBP uitkomt (zie tabel 2.1). Dit is inclusief de inverdieneffecten als gevolg van de macro-economische doorwerking van de maatregelen.

2.1 Uitgaven

Tabel 2.2 vat de wijzigingsvoorstellen voor de collectieve uitgaven samen. In totaal wordt 1,8 mld euro aan ombuigingen voorgesteld. Daar staat voor 6,4 mld euro aan intensiveringen tegenover, met name door het terugdraaien van ombuigingen van het kabinet.

2.1.1 Ombuigingen

- Op defensie wordt 0,25 mld euro omgebogen.
- GroenLinks wil 0,1 mld euro bezuinigen op de studiefinanciering door voor de mastersfase een zogenoemde academicibelasting in te voeren.
- De uitgaven voor infrastructuur worden verlaagd met 0,45 mld euro.
- Er wordt gesneden in subsidies, namelijk 0,15 mld euro in bedrijfs subsidies en 0,1 mld euro in exportsubsidies.
- De heffingsbijdrage van woningcorporaties voor het Centrale Fonds Volkshuisvesting wordt zodanig verhoogd, dat dit het rijk per saldo 0,25 mld euro bespaart.
- GroenLinks voert een prestatieverplichting voor bedrijven in waarbij bij middelgrote bedrijven 5% van het personeelsbestand uit arbeidsgehandicapten dient te bestaan (7% bij grote bedrijven), met als sanctie een boete van 500 euro. Bij invoering per 1 januari 2004 zullen bedrijven een redelijke termijn dienen te krijgen om aan de prestatieverplichting te voldoen.

Derhalve zijn de effecten in 2004 beperkt, slechts 0,1 mld euro. Deze boete-ontvangsten vallen onder de niet-belastingmiddelen. De niet-belastingmiddelen worden ook verhoogd door 0,2 mld extra opbrengst uit verkeersboetes.

- In de zorg leidt het verbieden van kortingen en bonussen aan apothekers tot een ombuiging van bijna 0,1 mld euro.

Tabel 2.2 Ombuigingen en intensiveringen, 2004, in mld euro

	Ombuigingen	Intensiveringen
Naar beleidsmatige clusters		
Arbeidsvoorwaarden collectieve sector	0,0	0,3
Defensie	0,3	0,0
Onderwijs	0,1	1,0
Gemeenten en provincies	0,2	0,4
Overig openbaar bestuur	0,0	0,4
Infrastructuur	0,5	0,4
Milieusubsidies	0,0	0,4
Overige subsidies	0,5	0,3
Sociale zekerheid (incl. WTS)	0,0	1,7
Zorg	0,1	0,9
Ontwikkelingssamenwerking	0,0	0,5
Niet-belastingmiddelen	0,3	0,0
Totaal	1,8	6,4
Naar budgetdiscipline sectoren		
Rijksbegroting in enge zin	1,5	3,8
Sociale zekerheid en arbeidsmarkt	0,0	1,8
Zorg	0,1	0,8
Overig EMU-relevante uitgaven	0,3	0,0
Totaal	1,8	6,4

2.1.2 Intensiveringen

- Door het herstel van de koppeling aan de lonen in de marktsector stijgen de contractlonen bij de overheid en in de zorgsector 0,5% extra. Dit verhoogt de collectieve uitgaven met 0,3 mld euro.
- Voor onderwijs trekt GroenLinks 1 mld euro extra uit. Dit betreft terugdraaien van kabinetsbeleid (achterstandenbeleid, 0,1 mld) en nieuwe voorstellen (bestrijden schooluitval, 0,2 mld; vermindering werkdruk van leraren, 0,2 mld; verbetering van het onderhoud van scholen, 0,2 mld; en een alfabetiserings- en inburgeringsoffensief, 0,3 mld euro).
- Conform de gebruikelijke systematiek voor voeding van het Gemeente- en Provinciefonds (GF/PF) betekent deze tegenbegroting een netto intensivering van 0,3 mld euro voor gemeenten en provincies.

- De ombuigingen van het kabinet op het gemeentelijke reïntegratiebudget worden ongedaan gemaakt. Dat betekent 0,2 mld euro voor I/D- en WIW-banen (cluster overig openbaar bestuur).
- De uitgaven aan asiel (cluster overig openbaar bestuur) worden met 0,2 mld euro verhoogd om de ombuigingen van het kabinet ongedaan te maken.
- Onderhoud van het openbaar vervoer krijgt een impuls van 0,4 mld euro.
- GroenLinks trekt extra geld uit voor natuur (0,1 mld euro), wateroverlastbestrijding (0,1 mld), biologische landbouw (0,1 mld) en duurzame energiesubsidies (0,1 mld).
- Daarnaast wil GroenLinks middelen uittrekken voor huursubsidie (0,05 mld euro), het cultuurbudget (0,05 mld) en de stadsvernieuwing (0,2 mld).
- Diverse ombuigingen van het kabinet in de sociale zekerheid worden teruggedraaid. De koppeling van de uitkeringen aan de gemiddelde loonstijging van bedrijven en overheid wordt hersteld (0,4 mld euro). Daarnaast wordt het wettelijk minimumloon en de daaraan gekoppelde uitkeringen 1% extra verhoogd (0,4 mld euro). De ombuigingen in de bijstand als gevolg van de Wet Werk en Bijstand worden teruggedraaid (0,16 mld euro) evenals de korting op de bijzondere bijstand (0,15 mld euro). De korting op het reïntegratiebudget wordt teruggedraaid (0,54 mld euro, exclusief I/D en WIW), evenals de WW-maatregelen (0,03 mld euro) en de herkeuring volgens het nieuwe schattingsbesluit in de WAO (0,01 mld euro).
- Het terugdraaien van de pakketverkleining in de ZFW betekent in de methodiek van het CPB voor het grootste deel een lastenverlichting van 0,6 mld euro. De zorguitgaven stijgen slechts met 0,1 mld euro, doordat het verwachte gedragseffect vervalt.
- Verder wordt voor 0,6 mld euro geïntensiveerd in de zorg. Zo wordt de efficiencykorting voor de instellingen teruggedraaid. Hier bovenop komt een intensivering van 0,3 mld euro in de care-sector om de werkdruk te verminderen.
- Voor maatschappelijke opvang wordt 0,2 mld euro extra uitgetrokken.
- Kwijtschelding van commerciële schulden van ontwikkelingslanden maakt deel uit van het budget voor ontwikkelingssamenwerking (ODA). De verhoging van deze toerekening wordt door GroenLinks ongedaan gemaakt. Dit leidt tot 0,3 mld aan extra uitgaven. Daarnaast verhoogt GroenLinks het budget voor ontwikkelingssamenwerking met een aanvullende 0,2 mld euro.

2.2 Lastenmaatregelen

De tegenbegroting van GroenLinks leidt tot een verzwaring van de microlasten met 0,2 mld euro. Dit is het saldo van 1,1 mld verzwaring van de lasten van bedrijven en 0,9 mld euro lastenverlichting voor gezinnen.

- Het belastingtarief eerste en tweede schijf wordt met ¼%-punt verlaagd (0,6 mld euro).
- Het belastingtarief derde en vierde schijf wordt met 2%-punt verhoogd (0,85 mld euro).

- De arbeidskorting (inclusief de intensivering van het kabinet in 2004) wordt vervangen door een earned income tax credit (EITC) op jaarloonbasis. Tussen 0 en 50% van het wettelijk minimumloon loopt deze op naar 600 euro. Tussen 50% en 100% van het wettelijk minimumloon loopt de EITC scherp op van 600 euro tot 2170 euro. In het traject van 100% tot 140% van het wettelijk minimumloon blijft de EITC constant, om daarna lineair af te lopen om bij ongeveer 50 700 euro op nul uit te komen. Per saldo is dit een lastenverlichting van 2 mld euro.
- GroenLinks draait de verhoging van de nominale ziekenfondspremie in 2003 met 89 euro terug (ruim 0,7 mld euro).
- Het terugdraaien van de pakketverkleining in de ZFW impliceert een lastenverlichting van 0,6 mld euro. Verder vervalt de eigen bijdrage voor medicijnen, een lastenverlichting van 0,2 mld euro.
- De geleidelijke afschaffing van de afdrachtsvermindering voor lage lonen en langdurig werklozen uit het Strategisch Akkoord 2002 wordt door GroenLinks teruggedraaid (0,66 mld euro).
- De combinatiekorting wordt afgeschaft (0,5 mld euro) en met het daarbij vrijgekomen geld wordt de gerichte combinatiekorting (combinatiekorting alleen gericht op minstverdienende partner en alleenstaande met kinderen) verhoogd van 290 euro tot 866 euro.
- GroenLinks voert een heffingskorting voor langdurige minima in (0,1 mld euro).
- GroenLinks verschuift de lasten voor kinderopvang van gezinnen naar bedrijven en wel zodanig dat het aandeel van bedrijven stijgt van 20% naar 33% en het aandeel van gezinnen daalt van 35% naar 22%. Conform de doorrekening van het verkiezingsprogramma (zie Keuzes in Kaart, blz. 194) is de lastenverzwaring voor bedrijven 0,26 mld euro. De lastenverlichting voor gezinnen bedraagt dan eveneens 0,26 mld euro.
- GroenLinks verhoogt het VpB tarief naar 35%. Dit is een lastenverzwaring voor bedrijven van 0,23 mld euro.
- Het kabinet verhoogt de afdrachtvermindering voor speur- en ontwikkelingswerk (WBSO) in 2004 met per saldo 30 mln euro. GroenLinks draait deze verhoging terug. Dit betekent een lastenverzwaring voor bedrijven.
- GroenLinks handhaaft de scholingsaftrek, de afdrachtvermindering scholing voor non-profit organisaties en de afdrachtvermindering voor betaald ouderschapsverlof die door het kabinet in 2004 worden afgeschaft. Conform de Miljoenennota betekent dit een lastenverlichting voor bedrijven van 0,3 mld euro.
- GroenLinks verhoogt het eigenwoningforfait in 2004 met 0,15%-punt tot 1%. Dit verhoogt de bijtelling voor de eigen woning met 0,89 mld euro. Tegen een gemiddeld marginaal tarief van 41% betekent dit een lastenverzwaring voor gezinnen van 0,36 mld euro.
- De Zalmsnip wordt een jaar eerder afgeschaft. Dit betekent een lastenverzwaring voor gezinnen van 0,3 mld euro.

- GroenLinks gaat de auto van de zaak zwaarder belasten door woon-werkverkeer volledig als privé aan te merken en de bijtelling te verhogen. Ook schaft GroenLinks de vrije fiscale vergoeding voor woon-werkverkeer tot 20 km met de eigen auto af. In totaal betekent dit een lastenverzwaring voor gezinnen met 1,4 mld euro.
- GroenLinks voert accijnsheffing op diesel voor de binnenvaart in. Dit levert circa 0,15 mld euro op.
- GroenLinks gaat gefaseerd BPM heffen op taxi's en bestelauto's. Voor taxi's geldt momenteel een teruggaveregeling. Bestelauto's vallen momenteel volledig buiten de BPM. In totaal is hiermee circa 0,75 mld euro gemoeid. De eerste tranche van deze grondslagverbreding gaat in 2004 in en betekent een lastenverzwaring van circa 0,45 mld euro voor bedrijven.
- GroenLinks voert een belasting in op vliegtuigstoelen. In het verkiezingsprogramma voor de verkiezingen van 2002 was nog sprake van een ticketheffing. De SP had destijds een heffing op lege vliegtuigstoelen. De nu door GroenLinks gepresenteerde variant is in feite de som van deze twee varianten. Gezien eerdere doorrekeningen is de door GroenLinks gewenste opbrengst van 0,3 mld euro haalbaar met een stoelbelasting van circa 7 euro.
- GroenLinks voert een belasting in voor recreatievaartuigen. Hiermee worden de lasten voor gezinnen met 0,05 mld euro verzwaaard.

Tabel 2.3 Collectieve lasten, 2004, in mld euro

Milieu	3,6
Inkomen en arbeid	– 3,1
Winst en vermogen	0,2
Overig	– 0,5
Totaal	0,2
w.v. bedrijven	1,1
w.v. gezinnen	– 0,9

- GroenLinks verhoogt de energietarieven voor de kleinverbruikers. Ook de grootverbruikers, die in de huidige regelingen vrijgesteld zijn van energiebelasting, worden door GroenLinks aangeslagen. In totaal wil GroenLinks de energiebelasting met 0,8 mld euro verzwaren. Voor de verdeling over gezinnen en bedrijven is aangesloten bij de verdeling die is gehanteerd bij de doorrekening van het verkiezingsprogramma voor de verkiezingen van 2002. Dit betekent dat uitgegaan wordt van een lastenverzwaring voor gezinnen van 0,35 mld euro en een lastenverzwaring voor bedrijven van 0,43 mld euro. De overheid zelf wordt voor 20 mln aangeslagen.
- GroenLinks voert een heffingskorting in voor duurzame consumptie. Dit zou vorm moeten krijgen als een soort Eco-miles-systeem, waarbij de consument een deel terugkrijgt van

uitgaven aan duurzame geproduceerde consumptie. GroenLinks trekt hiervoor in 2004 0,1 mld euro uit.

- De Duurzame Ondernemersaftrek (DOA) wordt uitgebreid voor ondernemers in land- en tuinbouw, als de omzet voor 70% of meer afkomstig is van op duurzame wijze voortgebrachte producten of als de bedrijven goed scoren in het Duurzame Ondernemers Punten-systeem. GroenLinks trekt hiervoor in 2004 0,1 mld euro uit.
- GroenLinks voert een nieuwe belasting in op de winning van delfstoffen (0,1 mld euro), een nieuwe heffing op kunstmest en bestrijdingsmiddelen (0,2 mld euro) en een verbruikersbelasting op vlees (0,3 mld euro)

3 Macro-economische effecten

Het uitvoeren van de hiervoor beschreven wijzigingsvoorstellen leidt in 2004 tot 0,7%-punt meer economische groei (zie tabel 3.1). Dat is voor meer dan de helft toe te schrijven aan extra productie en werkgelegenheid bij de overheid en de zorgsector. Daarnaast kan ook de productie in de marktsector toenemen, dankzij meer consumptieve bestedingen van gezinnen en investeringen door bedrijven. De groei van de werkgelegenheid in 2004 met bijna 60 000 personen hangt vooral samen met de plannen van GroenLinks om de gesubsidieerde banen te behouden en extra werkgelegenheid in de zorg en het onderwijs te financieren. In de marktsector komt het aantal extra banen 18 000 personen hoger uit.

De inflatie komt 0,5%-punt hoger uit vanwege hogere heffingen (onder andere op energie, vlees, auto's en vliegtuigstoelen). Het contractloon blijft vrijwel ongewijzigd, omdat het opwaartse effect van hogere prijzen volledig wordt gecompenseerd door de lagere lastendruk en een daling van de replacement-rate. Het positieve effect op het reëel beschikbaar gezinsinkomen van de verlaging van de directe belastingen en premies is groter dan het negatieve effect van de indirecte belastingen. Het beschikbaar inkomen van gezinnen stijgt dus en daardoor kunnen de consumptieve bestedingen toenemen. De arbeidsinkomensquote kan licht verbeteren dankzij de stijgende arbeidsproductiviteit in de marktsector en extra loonkostensubsidies voor bedrijven. Deze gunstiger winstgevendheid draagt bij aan meer investeringen door bedrijven. Het EMU-saldo komt 0,6% van het BBP lager uit, op – 3,0%, vooral omdat de tegenbegroting van GroenLinks per saldo 4,4 mld euro minder tekortbeperkende maatregelen omvat dan de kabinetsplannen.

Tabel 3.1 Macro-economische effecten in 2004

	Afwijkingen in %
Contractloon marktsector	– 0,1
Consumentenprijsindex (CPI)	0,5
Bruto binnenlands product (BBP) (volume)	0,7
Productie marktsector (volume)	0,3
Particuliere consumptie (volume)	0,4
Investerings bedrijven (excl. woningen, volume)	0,4
Uitvoer goederen (excl. energie, volume)	0,0
Werkgelegenheid (personen)	0,8
Arbeidsinkomensquote marktsector (%-punt)	– 0,2
EMU-saldo (% BBP)	– 0,6

Het gunstige effect op het BBP in 2004 is te danken aan een bestedingsimpuls. Dit effect kan op langere termijn alleen standhouden voorzover de wijzigingsvoorstellen ook de structurele groei vergroten. De effecten op de structurele groei zijn in het kader van de tegenbegroting niet afzonderlijk doorgerekend. In kwalitatieve zin kunnen hierover op basis van eerdere analyses wel een aantal opmerkingen worden gemaakt.

Voor de arbeidsmarkt zijn vooral relevant het behoud van de SPAK, de introductie van een EITC en de verhoging van het minimumloon en de daaraan gekoppelde uitkeringen. Deze maatregelen hebben effect op de evenwichtswerkloosheid en daarmee op de structurele groei in de komende jaren. Op voorhand kan echter niet gezegd worden in welke richting dat zal zijn, omdat de effecten deels tegengesteld zijn. Het behoud van de SPAK verlaagt de loonkosten en heeft een positief effect op de werkgelegenheid. Het verhogen van het minimumloon werkt daarentegen tegengesteld, omdat het tot opwaartse druk op de lonen leidt. De extra middelen die worden ingezet voor de EITC werken stimulerend voor mensen om over te stappen van een uitkering naar een baan. Dit leidt tot extra werkgelegenheid voor het laagopgeleide deel van de beroepsbevolking, maar heeft een negatief effect op de arbeidsproductiviteit. Het inkomensafhankelijk element zorgt voor een verhoging van de marginale wig op het afbouwtraject, met negatieve effecten op met name arbeidsaanbod en werkgelegenheid.

De hogere milieuheffingen zullen deels worden doorberekend in de prijzen. Dat leidt via een verslechtering van de concurrentiepositie tot verlies van marktaandeel. Tegenover de negatieve effecten voor de Nederlandse uitvoer staan extra investeringen in energiebesparende maatregelen. Dat is op termijn gunstig voor de uitstoot van CO₂.

Tenslotte kan van een deel van de intensiveringen, en met name die in het onderwijs, een positief effect uitgaan op het structurele groeivermogen van de Nederlandse economie.

4 Koopkrachteffecten

De voorgestelde maatregelen van GroenLinks leiden tot een forse herverdeling van inkomen van huishoudens met een hoger inkomen naar huishoudens met een lager inkomen. Per saldo worden de lasten van gezinnen met 1 mld euro verlicht. Daarnaast zijn er 0,1 mld euro aan koopkrachtrelevante ombuigingen en 1½ mld euro aan koopkrachtrelevante intensiveringen. Door de maatregelen stijgt de inflatie met 0,5% en blijven de contractlonen nagenoeg gelijk; per saldo dalen de reële lonen dus met 0,5%.

Voor werkenden met een laag inkomen is de vervanging van de arbeidskorting door een EITC, waarvan het maximum 950 euro meer bedraagt dan de huidige arbeidskorting, de belangrijkste oorzaak van de positieve koopkrachteffecten. Huishoudens met een inkomen boven 200% WML ontvangen daarentegen minder aan EITC dan de huidige arbeidskorting; werknemers met een inkomen van meer dan 50 700 euro ontvangen geen EITC, terwijl ze wel de arbeidskorting verliezen. Ook ondervinden hoge inkomens nadeel van de verhoging van de belastingtarieven van de derde en de vierde schijf met 2%-punt.

Daarnaast profiteren alle ZFW-verzekerden sterk van het terugdraaien van zowel de pakketverkleining (63 euro per volwassene) alsmede de verlaging van de nominale ZFW-premie (89 euro per volwassene) en van de afschaffing van de eigen bijdrage per recept (13 euro per verzekerde). In totaal dalen voor een gezin met twee kinderen de ziektekosten gemiddeld met 360 euro.

De vervanging van de generieke combinatiekorting (225 euro per werkende ouder) door een gerichte combinatiekorting (850 euro per huishouden), waarop alleen tweeverdieners met kinderen en werkende alleenstaande ouders recht hebben, is voor deze groepen gunstig. Voor alleenverdieners is deze maatregel ongunstig. Omdat de nieuwe combinatiekorting ook uitkeerbaar is, kunnen ook alleenstaande ouders met een laag inkomen deze korting innen.

De arbeidsvoorwaarden in de collectieve sector worden verbeterd door de koppeling van de salarissen aan de marktsector te herstellen, de contractlonen nemen hierdoor met circa ½% toe. Dit is gunstig voor de koopkracht van betrokkenen.

De verhoging van het eigen-woningforfait van 0,85% naar 1% is nadelig voor huishoudens met een eigen huis. Bij een WOZ-waarde van bijvoorbeeld 175 000 euro en een marginaal tarief van 44% nemen de kosten met 115 euro toe. Voor huishoudens met een modaal inkomen is het koopkrachtverlies ½%.

Voor uitkeringsgerechtigden is naast de vermindering van de ziektekosten de stijging van het WML door het herstellen van de koppeling conform de WKA en de extra verhoging met 1%-punt de belangrijkste oorzaak voor de gunstige koopkrachteffecten. Het bruto WML en de uitkeringen stijgen nu met 2¾%, een stijging van ruim 2% ten opzichte van de Miljoenennota.

Wegens het ontbreken van de benodigde informatie in het databestand zijn een aantal maatregelen niet in de koopkrachtberekeningen meegenomen. Dit zijn de invoering van een

heffingskorting voor langdurige minima (0,1 mld euro) en de maatregelen met betrekking tot de (bijzondere) bijstand (0,3 mld), de kinderopvang (0,3 mld) en de auto van de zaak en woon-werkverkeer eigen auto (– 1,4 mld). Voor de desbetreffende groep kan het effect van de maatregel echter substantieel zijn. Met name het terugdraaien van de maatregel met betrekking tot de auto van de zaak en de vergoeding voor woon-werkverkeer is ongunstig; de koopkrachtcijfers zijn hierdoor geflatteerd.

Voor alle huishoudens is bovendien de tariefsverlaging in de eerste en tweede schijf met ¼%-punt gunstig. De afschaffing van de Zalmsnip en de per saldo stijging van de inflatie door de diverse maatregelen in de indirecte en consumptiegebonden belastingen (vaarbelasting, energieheffing klein- en grootverbruik, verbruikersbelasting op vlees en de duurzame consumptieheffingskorting) zijn daarentegen ongunstig.

Tabel 4.1 Koopkrachteffecten (exclusief incidenteel) naar huishoudtype, inkomensbron hoofdverdiener en huishoudinkomen, 2004

Bruto huishoudinkomen ^a	Alleenverdiener		Tweeverdiener		Alleenstaande ^b	
	effect beleid	incl. MEV	effect beleid	incl. MEV	effect beleid	incl. MEV
mediaan koopkrachtmutatie in %						
Hoofdverdiener werknemer						
< 150% WML	5¼	5¼	} 5¼	} 6	6½	6¼
150-250% WML	1¾	1			2½	1¾
> 250% WML	– 5¼	– 6	1	½	– 4½	– 5¼
Hoofdverdiener uitkeringsgerechtigd						
< 120% WML	3	2	} 3	} 2¼	2¼	1¼
> 120% WML	2¾	1½			2	1
65-plussers						
< 120% AOW	} 1¾	} 1	2¾	2½	1½	1¾
> 120% AOW			1¾	1½	¼	– ½

^a Bruto inkomen uit arbeid of uitkering; WML = bruto minimumloon, AOW = bruto 100% AOW-uitkering.

^b Inclusief alleenstaande ouders.

Effect op replacement rate en marginale druk

De maatregelen in de tegenbegroting zorgen voor een daling van de replacement rate, de verhouding tussen het beschikbaar inkomen uit een uitkering en uit werk, met 1%-punt. De belangrijkste oorzaak is de vervanging van de arbeidskorting door een EITC. Daarnaast heeft de invoering van de gerichte combinatiekorting in plaats van de huidige combinatiekorting per saldo een neerwaarts effect op de replacement rate. De verhoging van het WML en de

uitkeringen en de verlaging van de nominale ZFW-premie en de eigen betalingen hebben echter een opwaarts effect op de replacement rate.

In het opbouwtraject van de EITC (tot 100% WML) neemt de marginale druk sterk af. Dit is gunstig voor zowel het arbeidsaanbod (in uren en in personen) als de prikkel om een hoger uurloon te verdienen door bijvoorbeeld extra scholing. In het afbouwtraject tussen 140% en 290% WML heeft de EITC een sterk opwaarts effect op de marginale druk van 8%-punt. Dit vermindert de prikkel om (meer) te gaan werken en om een hoger loon na te streven.